ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1965

Vyhlásené: 06.04.1965 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

30

ZÁKON

z 25. marca 1965

o odškodňovaní pracovných úrazov a chorôb z povolania

Sústavné prehlbovanie starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci vyžaduje, aby organizácie zabezpečovali svojim pracovníkom také pracovné podmienky, v ktorých pracujúci môžu plniť svoje pracovné úlohy bez ohrozenia života a zdravia, a aby tak vytvárali predpoklady pre účinnú úrazovú prevenciu. Pracovníci prispievajú na dosiahnutie tohto cieľa tým, že dôsledne plnia povinnosti, ktoré im ukladajú predpisy o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci. Významným prínosom pre zvýšenie úrazovej prevencie je aj úprava odškodňovania pracovných úrazov a chorôb z povolania. Ak sa má však táto úprava stať účinným nástrojom výchovy pracujúcich k bezpečnej práci, je potrebné, aby posilnila vedomie väčšej zodpovednosti a disciplíny tak vedúcich pracovníkov, ako aj ostatných pracujúcich a aby sa v nej výrazne uplatnila hmotná zainteresovanosť celého kolektívu pracovníkov na vytváraní najpriaznivejších podmienok pre bezpečnú prácu, čo bude významné najmä v podmienkach nového riadenia národného hospodárstva. Odškodňovanie pracovných úrazov a chorôb z povolania vychádzajúce z týchto zásad musí taktiež zabezpečiť, aby sa pracujúci, ktorí utrpia pri práci úraz, mohli vrátiť do pracovného procesu a podieľať sa tak podľa svojich schopností na vytváraní hodnôt pre spoločnosť a aby pri poškodení na zdraví bola im aj ich rodinám zabezpečená dostatočná životná úroveň. Na dosiahnutie týchto cieľov Národné zhromaždenie Československej socialistickej republiky sa uznieslo na tomto zákone:

Oddiel I
Úvodné ustanovenia

§ 1

(1) Organizácia je povinná pracovníka, ktorý bol poškodený na zdraví pracovným úrazom alebo chorobou z povolania, po skončení jeho pracovnej neschopnosti zamestnávať na jeho pôvodnom pracovnom mieste alebo na takom pracovnom mieste, kde druh požadovanej práce a pracovné podmienky sú preňho vhodné vzhľadom na jeho schopnosti a jeho zdravotný stav a kde pracovník, aj keď jeho pracovná schopnosť je zmenená, môže dosahovať zárobok, ktorý mal pred pracovným úrazom alebo zistením choroby z povolania.

(2) Ak organizácia nemôže poskytnúť také pracovné miesto, je povinná obstarať ho pracovníkovi v spolupráci s okresným národným výborom v inej organizácii.

(3) Ak pracovník utrpel pracovný úraz alebo ak bola u neho zistená choroba z povolania a organizácia zodpovedá podľa ďalších ustanovení za škodu, ktorá tým vznikla, pri nesplnení povinností ustanovených v predchádzajúcich odsekoch je povinná vzniknutú škodu pracovníkovi nahradiť.

Oddiel II
Náhrada škody vzniknutej z pracovných úrazov a chorôb z povolania

Zodpovednosť za vzniknutú škodu

§ 2

(1) Ak došlo u pracovníka pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním k poškodeniu na zdraví alebo k jeho smrti úrazom (ďalej len „pracovný úraz“), zodpovedá za škodu tým vzniknutú organizácia, v ktorej bol pracovník v čase úrazu v pracovnom pomere.

(2) Za škodu spôsobenú pracovníkovi chorobou z povolania zodpovedá organizácia, v ktorej pracovník pracoval naposledy pred jej zistením v pracovnom pomere za podmienok, z ktorých vzniká choroba z povolania, ktorou bol postihnutý. Ak bola táto organizácia zrušená a jej práva a záväzky neprešli na inú organizáciu, zodpovedá za škodu štát. Chorobami z povolania sú choroby uvedené v predpisoch o sociálnom zabezpečení, ak vznikli za podmienok uvedených v týchto predpisoch.*)

(3) Pracovným úrazom nie je úraz, ktorý sa pracovníkovi prihodil na ceste do zamestnania a späť.

(4) Organizácia je povinná nahradiť škodu, aj keď dodržala povinnosti vyplývajúce z predpisov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, pokiaľ sa nezbaví zodpovednosti podľa § 3.

§ 3

(1) Organizácia sa zbaví zodpovednosti úplne, ak preukáže, že

a) škoda bola spôsobená tým, že postihnutý pracovník svojím zavinením porušil predpisy alebo pokyny na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, hoci bol s nimi riadne oboznámený a ich znalosť a dodržiavanie sa sústavne vyžadovalo a kontrolovalo, alebo

b) škodu si privodil postihnutý pracovník svojou opilosťou a organizácia nemohla škode zabrániť a že tieto skutočnosti boli jedinou príčinou škody.

(2) Organizácia sa zbaví zodpovednosti čiastočne, ak preukáže, že

a) postihnutý pracovník porušil svojím zavinením predpisy alebo pokyny na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, hoci bol s nimi riadne oboznámený, a že toto porušenie bolo jednou z príčin škody,

b) jednou z príčin škody bola opilosť postihnutého pracovníka,

c) pracovníkovi vznikla škoda preto, lebo si počínal v rozpore s obvyklým spôsobom správania sa tak, že je zrejmé, že hoci neporušil predpisy alebo pokyny na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, konal ľahkomyseľne a vzhľadom na svoju kvalifikáciu a skúsenosti musel si byť pritom vedomý toho, že si môže privodiť úraz alebo chorobu z povolania.

(3) Pri posudzovaní, či pracovník porušil predpisy o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci [odsek 1 písm. a) a odsek 2 písm. a)], nemožno sa dovolávať len všeobecných ustanovení, podľa ktorých si má každý počínať tak, aby neohrozoval zdravie svoje a zdravie iných.

(4) Za ľahkomyseľné konanie [odsek 2 písm. c)] nemožno považovať bežnú neopatrnosť a konanie vyplývajúce z rizika práce.

§ 4

Ak sa organizácia zbaví zodpovednosti čiastočne (§ 3 ods. 2), určí sa časť škody, ktorú znáša pracovník, podľa miery jeho zavinenia; v prípade uvedenom v § 3 ods. 2 písm. c) uhradí však organizácia aspoň jednu tretinu škody.

§ 5

Organizácia sa nemôže zbaviť zodpovednosti, ak pracovník utrpel pracovný úraz pri odvracaní škody hroziacej tejto organizácii alebo nebezpečenstva priamo hroziaceho životu alebo zdraviu.

Spôsob a rozsah náhrady škody

§ 6

Pracovníkovi, ktorý utrpel pracovný úraz alebo u ktorého bola zistená choroba z povolania, organizácia je povinná v rozsahu, v akom zodpovedá za škodu, poskytnúť náhradu za

a) stratu na zárobku,

b) bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia,

c) účelne vynaložené náklady spojené s liečením,

d) vecnú škodu.

§ 7

Náhrada za stratu na zárobku po dobu pracovnej neschopnosti pracovníka je rozdiel medzi priemerným zárobkom pracovníka pred pracovným úrazom alebo pred zistením choroby z povolania a plnou výškou nemocenského, ktorá by mu podľa predpisov o nemocenskom poistení patrila pri mimoústavnom ošetrovaní.

§ 8

(1) Náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri uznaní plnej či čiastočnej invalidity je rozdiel medzi priemerným zárobkom pracovníka pred pracovným úrazom alebo pred zistením choroby z povolania a jeho zárobkom po pracovnom úraze alebo po zistení choroby z povolania s pripočítaním prípadného invalidného alebo čiastočného invalidného dôchodku poskytovaného z toho istého dôvodu. Na zvýšenie invalidného dôchodku pre bezvládnosť sa neprihliada.

(2) Náhrada za stratu na zárobku spolu so zárobkom postihnutého pracovníka a prípadným invalidným alebo čiastočným invalidným dôchodkom poskytovaným pri pracovnom úraze nesmie presiahnuť u pracovníka vykonávajúceho v čase pracovného úrazu alebo zistenia choroby z povolania práce zaradené podľa predpisov o sociálnom zabezpečení do I. pracovnej kategórie sumu 2 200 Kčs mesačne, do II. pracovnej kategórie sumu 1 800 Kčs mesačne a do III. pracovnej kategórie sumu 1 600 Kčs mesačne.

(3) Pracovníkovi, ktorý bez vážnych dôvodov odmietne nastúpiť prácu, ktorá mu bola zabezpečená (§ 1), patrí náhrada za stratu na zárobku podľa predchádzajúcich odsekov iba vo výške rozdielu medzi priemerným zárobkom pred pracovným úrazom alebo zistením choroby z povolania a priemerným zárobkom, ktorý mohol dosiahnuť v práci, ktorá mu bola zabezpečená.

(4) Ministerstvo zdravotníctva po dohode s Ústrednou radou odborov ustanoví, pri ktorých chorobách z povolania patrí náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti len po dobu, než bude postihnutý pracovník schopný dosahovať pôvodný zárobok.

§ 9

Náhrada za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktoré vznikli pracovníkovi následkom pracovného úrazu alebo choroby z povolania, sa poskytujú jednorazove.

§ 10

(1) Ak vznikla pracovníkovi následkom pracovného úrazu alebo choroby z povolania vecná škoda, uhrádza sa len skutočná škoda, a to v peniazoch, pokiaľ ju organizácia neodčiní uvedením do predošlého stavu.

(2) Pri určení výšky škody na veci vychádza sa z jej ceny v čase poškodenia.

§ 11

(1) Ak pracovník následkom pracovného úrazu alebo choroby z povolania zomrel, organizácia je povinná v rozsahu svojej zodpovednosti poskytnúť

a) náhradu účelne vynaložených nákladov spojených s jeho liečením,

b) náhradu primeraných nákladov spojených s pohrebom,

c) náhradu nákladov na výživu pozostalých,

d) jednorazové odškodnenie pozostalých.

(2) Nároky vyplývajúce z predchádzajúceho odseku nezávisia od toho, či postihnutý pracovník uplatnil v ustanovenej lehote svoje nároky na náhradu škody. Treba ich však uplatniť v lehote podľa § 18 ods. 1.

§ 12

Náklady spojené s liečením a náklady spojené s pohrebom sa uhrádzajú tomu, kto tieto náklady vynaložil. Od nákladov spojených s pohrebom sa odpočíta pohrebné poskytnuté podľa predpisov o nemocenskom poistení.

§ 13

(1) Náhrada nákladov na výživu pozostalých patrí pozostalým, ktorým zomretý výživu poskytoval alebo bol povinný poskytovať.

(2) Pri výpočte tejto náhrady sa vychádza z priemerného zárobku zomretého; pritom sa však neprihliada na sumu, o ktorú tento priemerný zárobok presahuje hranice uvedené v § 8 ods. 2.

(3) Náhrada nákladov patrí, pokiaľ sa neuhrádza dávkami dôchodkového zabezpečenia poskytovanými z toho istého dôvodu. Od týchto dávok sa odpočíta suma, ktorá zodpovedá výške skôr poskytovaných prídavkov na deti.

§ 14

Jednorazové odškodnenie patrí manželovi, manželke a dieťaťu, ktoré má nárok na sirotský dôchodok. Dieťaťu patrí vo výške 5 000 Kčs, ostatným oprávneným vo výške po 3 000 Kčs. V odôvodnených prípadoch možno jednorazové odškodnenie v úhrnnej výške 3 000 Kčs priznať aj rodičom zomretého.

§ 15

(1) Nároky na náhradu škody podľa ustanovení tohto oddielu patria aj pri pracovných úrazoch a chorobách z povolania učňov, členov výrobných družstiev, členov jednotných roľníckych družstiev, príslušníkov ozbrojených síl a príslušníkov bezpečnostných sborov Ministerstva vnútra, študentov vysokých škôl a vedeckých (umeleckých) ašpirantov, žiakov základných deväťročných a stredných škôl, ako aj osôb, ktoré sú činné pre socialistické organizácie v pomere obdobnom pracovnému pomeru alebo pomeru člena jednotného roľníckeho družstva, a iných osôb, u ktorých to ustanoví Ústredná rada odborov.

(2) Osobám uvedeným v predchádzajúcom odseku zodpovedá za škodu organizácia, pre ktorú boli činné.

(3) U osôb povolaných do služby v ozbrojených silách, ktorých pracovný pomer voči organizácii po dobu tejto služby trvá, ministerstvá národnej obrany a vnútra sú povinné spolupracovať pri umiestňovaní týchto osôb podľa § 1.

§ 16

Nárok na náhradu škody sa uplatňuje v organizácii. Organizácia je povinná náhradu škody prerokovať so závodným výborom základnej organizácie Revolučného odborového hnutia, a to najneskoršie do 30 dní od uplatnenia nároku v organizácii. Ak nedošlo k tomuto prerokovaniu, táto skutočnosť nie je na prekážku tomu, aby sa spor prerokoval a aby sa o ňom rozhodlo.

§ 17

Akékoľvek dohovory medzi pracovníkom a organizáciou alebo vyhlásenia, ktorými sa pracovník vopred vzdáva svojich práv upravených týmto zákonom, sú neplatné.

§ 18

(1) Nárok na náhradu škody sa premlčí, ak sa neuplatnil na rozhodcovskom orgáne, prípadne na súde do jedného roka odo dňa, keď sa poškodený dozvedel, akú má škodu a kto za ňu zodpovedá.

(2) Na premlčanie prihliadne rozhodcovský orgán alebo súd, len ak bude namietnuté. Ak poškodený uplatní nárok na rozhodcovskom orgáne alebo súde a v začatom konaní riadne pokračuje, premlčacia doba neplynie od tohto uplatnenia po dobu konania.

§ 19

Nároky pracovníka na náhradu škody, s výnimkou nárokov na náhradu za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia, jeho smrťou nezanikajú a stávajú sa súčasťou dedičstva.

Oddiel III
Spoločné ustanovenia

§ 20

Ak boli sumy určené na náhradu škody vyplatené nesprávne alebo omylom, možno ich požadovať späť, len ak poškodený vedel alebo musel z okolností predpokladať, že ide o sumy nesprávne určené alebo omylom vyplatené. Organizácia môže požadovať vrátenie týchto súm do jedného roka odo dňa, keď zistila, že sumy boli určené omylom alebo že boli nesprávne vyplatené, najneskoršie však do troch rokov od ich výplaty.

§ 21

(1) Organizácia, ktorá nahradila poškodenému škodu, má nárok na náhradu voči tomu, kto poškodenému za takú škodu zodpovedá podľa Občianskeho zákonníka, a to v rozsahu zodpovedajúcom miere tejto zodpovednosti voči poškodenému, pokiaľ nebolo vopred dohodnuté inak. Nároky organizácií na náhradu škody podľa pracovnoprávnych predpisov nie sú tým dotknuté.

(2) Ak ide o náhradu škody pri chorobe z povolania, organizácia, ktorá škodu nahradila, má nárok na náhradu voči všetkým organizáciám, v ktorých postihnutý pracovník pracoval v pracovnom pomere za podmienok, z ktorých vzniká choroba z povolania, ktorou bol postihnutý, a to v rozsahu zodpovedajúcom dobe, po ktorú pracoval v týchto organizáciách za uvedených podmienok.

§ 22

Pokiaľ tento zákon alebo podľa neho vydané predpisy neustanovujú inak, platia podporne ustanovenia Občianskeho zákonníka.

§ 23

Ak sa podstatne zmenia pomery poškodeného alebo ak zaniknú podmienky, ktoré boli rozhodujúce pre určenie výšky náhrady škody, poškodený i organizácia sa môžu domáhať zmeny v úprave svojich práv, prípadne povinností.

§ 24

(1) Predpismi o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci sú predpisy na ochranu života a zdravia pracovníkov, hygienické a protiepidemické predpisy, technické normy, dopravné predpisy, predpisy o ochrane proti požiarom a predpisy o zaobchádzaní s horľavinami, výbušninami, zbraňami, jedmi, látkami škodlivými zdraviu a rádioaktívnymi látkami, pokiaľ upravujú podmienky týkajúce sa ochrany života a zdravia.

(2) Za predpisy o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci sa považujú i pravidlá o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci vydané ústredným orgánom alebo vydané organizáciou s predchádzajúcim súhlasom závodného výboru základnej organizácie Revolučného odborového hnutia; pri pravidlách vydaných organizáciou sa okrem toho vyžaduje, aby boli uznané za predpis o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci aj vyšším orgánom Revolučného odborového hnutia.

(3) Pokyny na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci sú konkrétne pokyny dané pracovníkovi jeho nadriadenými.

§ 25

Invalidným dôchodkom, čiastočným invalidným dôchodkom a dôchodkom pozostalých sa rozumejú dôchodky bez odpočítania prípadnej osobitnej dane z dôchodku.

§ 26

Povinnosti a práva organizácie podľa tohto zákona má tiež každý, u koho pracujú osoby v pracovnom pomere.

§ 27

(1) Ústredná rada odborov po dohode so zúčastnenými ústrednými orgánmi vydá predpisy potrebné na vykonanie tohto zákona, v ktorých môže ustanoviť aj odchýlky potrebné pre určenie rozsahu náhrady škody a spôsob jej poskytovania u učňov, študentov, žiakov, pracovníkov vo veku blízkom veku mladistvých, pracujúcich dôchodcov a osôb uvedených v § 15.

(2) Ministerstvo zdravotníctva, Štátny úrad sociálneho zabezpečenia a Ústredná rada odborov po dohode s ostatnými zúčastnenými ústrednými orgánmi ustanovia výšku, do ktorej možno poskytnúť náhradu za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia, a upravia určovanie výšky náhrady v jednotlivých prípadoch.

(3) Ministerstvá národnej obrany a vnútra po dohode s Ústrednou radou odborov vydajú predpisy na vykonanie tohto zákona v ich pôsobnosti; v týchto predpisoch môžu ustanoviť aj potrebné odchýlky.

§ 28

(1) Nároky na náhradu škody z pracovného úrazu, ku ktorému došlo predo dňom začiatku účinnosti tohto zákona, a z choroby z povolania, ktorá bola zistená pred týmto dňom, posudzujú sa podľa doterajších predpisov. Rovnako sa posudzujú i nároky pozostalých a osôb odkázaných na zárobok postihnutého pracovníka, ktorý zomrel pred týmto dňom. Nároky pracovníkov na náhradu za stratu na zárobku a nároky pozostalých na ušlú výživu, o ktorých sa bude rozhodovať začínajúc týmto dňom, posudzujú sa však podľa tohto zákona.

(2) Odo dňa začiatku účinnosti tohto zákona dávky sociálneho zabezpečenia priznávané v súvislosti s pracovnými úrazmi vymerajú sa len vo výške vyplývajúcej z predpisov o sociálnom zabezpečení.

§ 29

Premlčacie doby, ktoré začali plynúť predo dňom začiatku účinnosti tohto zákona, avšak do tohto dňa sa neskončili, skončia sa 30. apríla 1966.

§ 30

Zrušuje sa zákon č. 150/1961 Zb. o náhradách pri úrazoch a chorobách z povolania.

§ 31

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. májom 1965.

Novotný v. r.

Laštovička v. r.

Lenárt v. r.

*) Príloha č. 1 vyhlášky č. 102/1964 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.